

Sag rejst og saa lade det gaa, som det gik med hele Husmandslovgivningen i Aarhundredets Begyndelse, at den gaar i Glemmebogen og lidt efter lidt forsvinder. Saa staa vi pludselig uden de Resultater, vi havde ventet. Altsaa, lidt Baaend maa man paalægge disse Huse, og dersom man da vilde gøre det Eksperiment at sige: Der gives Udgang, haade til at saa Huse uden særlige finansielle Rettigheder og uden særlige dertil hørende Pligter, medens man ogsaa har Ret til at saa Huse efter denne Lovgivning, saa at Arbejderen altsaa havde Valget mellem, om han vilde have de Begunstigelser, som blive ydede, og paatage sig de Pligter, som dertil blive knyttede, eller ej, saa kan jeg forstikke det ærede Medlem om, at der kan ikke være nogen Tvivl om, hvor Valget vil ramme. Arbejderen vilde vælge den. God, som han kunde saa paa de gunstigste Vilkaar. Men for det ærede Medlem for Fredensborg, som jo nærmest kan siges at være optraadt her som Ordfører for Kommissionens Mindretal, er Hovedbetragtningen altsaa den, som ogsaa kommer stærkt frem i Mindretalsbetænkningen, at man maa ikke ofre noget af Statskassen for en enkelt Samfundsklasse, som man ikke kan og vil udstrække til at gælde for alle. Det var derom, jeg vilde sige et Par Ord. Landarbejderne staa netop i dette Forhold paa et fuldstændigt særligt Standpunkt. Over for alle andre Fag, alle industrielle Fag, alle de Fag, hvis Marked ligger indenlands, og hvor altsaa Indlandet selv bestemmer Prisen, kunne Arbejder og Arbejdsgiver forhandle med hinanden, eventuelt ogsaa laas om, hvor høj Betalingen for deres Arbejde skal være. Det er der ingen anden Grænse for, end den, det køvende Publikum bestemmer ved at sige: Stop, nu ville vi ikke betale mere. Men det er jo ikke andet end en Omvej, ad hvilken det bliver Samfundet, der kommer til at betale dette Plus i Arbejdslønnen. Det kommer ved Varepriserne, ved de Produkter, som fremgaa af dette industrielle Arbejde, til at hvile paa Samfundet alligevel. Altsaa, der kan man med Sorg se, at de have saa vundet ved at enes og saa ofte komme til at kæmpe om Fasttættelsen af Lønnen, men til syvende og sidst vil det komme til at regulere sig selv. Anderledes over for Landbruget. Landbruget har ikke sit Marked i Indlandet, det har sit Marked i Udlandet, der bestemmer Prisen, og det er aldeles ligegyldigt, hvad Arbejdsgiveren eller Arbejderen herhjemme derom beslutter, det ændrer ikke en Tøddel i den paagældende Vares Pris. Man faar at sælge den for, hvad man kan saa for den i Udlandet, særlig i England. Altsaa

her er ikke Plads for nogen Lønstrid, hvad enten den føres med det gode eller onde. Ja, jeg tvivler ikke om, at vi ikke desto mindre ville saa en saadan Lønstrid, at der vil blive gjort Forsøg paa at gennemføre den. Vi have jo set smaa Anhydninger dertil, og jeg er fuldstændig forbedt paa, at det ogsaa vil komme i Fremtiden og i endnu stærkere og endnu grellere Former, naar den Organisation, som det ærede Medlem for Aarhus Amts 3dje Valckreds (Harald Jensen) talte om i Gaar, virkelig er gennemført. Men jeg vil bede ærede Medlemmer betænke, at det er paa Forhaand givet, at ethvert saadant Forsøg med Nødvendighed maa mislykkes, thi det ligger ikke hverken i Arbejdsgiverens eller Arbejdernes Magt, selv om det laa i deres Vilje, at ændre de Forhold, som ere til Stede. Vi maa nu tillige erindre, at af alle Arbejdsomraader er der vel næppe ret mange, inden for hvilke Arbejdslønnen spiller en saa stor Rolle, optager en saa stor Del af Driftsomkostningerne som netop Landbruget. Der er dog ingen villigere end jeg — og jeg antager i Grunden ogsaa de fleste Arbejdsgivere paa Landet — til at indrømme, at de Lønnings- og Levevilkaar, hvorunder Landarbejderen nu lever, ere ulige ringere end hans Kammeraters i Købstæderne. Han har paa den anden Side Fordele, hvorfor jeg ingenlunde vil raade nogen Landarbejder til at søge ind til Købstaden, men fra et økonomisk, finansielt Synspunkt ere vi vistnok alle enige om, at Landarbejderen ikke staa saa lidt ringere end Bjarbejderen, og at der altsaa kunde være al Anledning til at søge hans Vilkaar forbedrede. Men dersom det skulde gennemføres, og særlig, hvis man søger dette gennemført ved en Kamp, vil een Virkning utrækelig blive Følgen deraf, ikke den, at Priserne paa Landbrugsprodukter paa nogen Maade derved vilde blive højere, thi vi vilde ikke komme til her til Lands at betale 10 Ore mere for et Pd. Smør, det kan ikke lade sig gøre, men een Ting kan Følgen blive, og det er den, at Landbruget gaar over fra sin intensive Drift til den ekstensive, det vil sige, at det undlader at anvende den store Arbejdskraft paa Jordens Dyrkning og lægger denne i større og større Omfang ud til Græs, hvilket ikke i nær saa stort Omfang kræver Arbejde. Der er heller ingen Tvivl om, at dette saa langt fra at blive nogen Fordel for Landarbejderen, tværtimod vil kunne føre ham i den største Ulykke. Fra disse Præmisses gaar jeg over til at sige, at kunne vi altsaa ikke som i andre Arbejdsfag fordele den forbedrede Løn paa hele Samfundet